

CHWILA

Dziennik dla spraw politycznych, społecznych i kulturalnych.

Cena 60 hal.

PRENUMERATA

Miesięcznie we Lwowie 10 K. bez dostawy do domu.

OGŁOSZENIA wedle umowy.

REDAKCJA, ADMINISTRACJA I EKSPEDYCJA

— LWÓW, PASAŻ HAUSMANA L. 1.

„Z tajników austriackiej żandarmeryi“

Pożyczka przymusowa i podatek jednorazowy.

W myśl przedłożonego Sejmowi polskiemu projektu rządowego ma być przeprowadzone ostepmowanie znajdujących się na ziemiach polskich obiegowych znaków pieniężnych. Cel ostepmowania jest dwojaki:

Raz ma być ściągnięty jednorazowy podatek w wysokości 1 pr. Następnie przy sposobności ostepmowania ma być połowa zgłoszonej sumy za trzymaną przez skarżycielów tytułem pożyczki państwowej, zaś posiadacze biletów mają otrzymać połowę w ostepmowanych notach po potrąceniu podatku 1 procentowego a drugą połowę w asygnowanych skarbowych polskich z r. 1918 na 1919 z przypadającym za czas do 1 listopada 1919 procentem.

Jednorazowemu podatkowi podlegają bilety w markach polskich i niemieckich, koronach austriackich i rublach, które każdy posiadacz winien w celu wymiaru i ściągnięcia podatku przedłożyć do ostepmowania z wyjątkiem najmniejszych appointments tj. biletów jedno- i dwukoronowych, jedno- i dwumarkowych oraz jednorublowych. Od pieniędzy złożonych w instytucjach kredytowych, bankach lub kasach oszczędności podatek jednorazowy płać same instytucje kredytowe z całej pozostałości kasowej i mają prawo rozłożyć zapłacony podatek stosunkowo na wszystkich swoich wkladców.

Bilety nieostemplowane w oznaczonym terminie ulegną konfiskacji z wyjątkiem tych, co do których przedłożony będzie dowód, iż dostały się do Polski legalnie i iż tylko wskutek przeszkód istotnych nie zostały poddane ostepmowaniu.

Przymusowa pożyczka zostanie ściągnięta od kwót przekraczających 5000 marek względnie 2400 rubli względnie 6000 koron.

Przewidziane jest ściągnięcie pożyczki przymusowej w stosunku do majątku. Oczek przy obliczeniu przymusowej wdziału w nabywaniu pożyczki państwowej w stosunku do majątku uwzględnione będą asygnowane skarbowe nabyte przy sposobności ostepmowania zgłoszonych biletów obiegowych.

W zamin za ostepmowane bilety wydane będą przez Bank polski nowe bilety polskie polskimi, który Sejm uchwali.

O tych projektowanych zarządzeniach pisaliśmy już wntczas, kiedy tylko pierwsze o nich rozszły się pogłoski.

Z rządowego projektu okazuje się, że posiadacze jedno- i dwukoronówek przy wymiarze jednorazowego podatku jednoprocetowego wyjdą obrońcą ręką.

Ta okoliczność świadczy o tem, że warstwy uboższe, rozporządzające stosunkowo znaczną ilością biletów najmniejszych, będą obciążone w stosunku do mniejszym stopniu, aniżeli warstwy zamożniejsze. Nasuwa się jednak obawa, że da to pociop spekulacji w kierunku gromadzenia najmniejszych biletów, które w ten sposób znikną na pewien czas z obiegu, wywołując znaczne trudności obiegowe.

Podobnie fakt, że przymus pożyczki państwowej rozpoczyna się dopiero od kwoty 6000 kor., świadczy o tem, że warstwy mniej zamożne będą oszczędzane.

Gen. Rozwadowski szefem misji wojsk. w Paryżu

Gen. Iwaszkiewicz obejmuje dowództwo armii „Wschód“

Dowiedziemy się z wiarygodnego źródła, że gen. Rozwadowski powołał został na stanowisko szefa polskiej misji wojskowej do Paryża. Dowództwem nad armią „Wschód“ obejmie gen. dyw. Iwaszkiewicz.

3. prem. Wekerle przed sądem.

Paryż. Do „Matine“ donoszą, że rząd węgierski postanowił oddać pod sąd b. prezydenta ministrów Dra Wekerle, tudzież kilku innych członków dawnego rządu.

Z wiedeńskiego Zgromadzenia Narodowego.

Wiedeń. (BK.) Onegdaj obradowało Zgromadzenie narodowe Niemieckiej Austrii pod przewodnictwem prezydenta Seitza. Prezydent w dłuższym przemówieniu uczcił pamięć tych, co polegli w północnych Czechach, za sprawę samostanowienia niemieckiego narodu w Czechach. Trzecim prezydentem Izby wybrano jednomyślnie Prez. Dinghofera.

Następnie przyjęto projekt ustawy odnosnie do kar za niedozwolony wywóz, ewentualnie dowóz towarów.

Poseł Fink referował o formie przyszłego państwa. Dyskusya nad tym referatem toczyła się pod hasłem zjednoczenia Niemieckiej Austrii z Niemcami.

Projekt rządowy nasuwa jeszcze następujące uwagi:

Jest wprawdzie rzeczą zrozumiałą, że państwo polskie drogą przymusowej pożyczki zebrać chce potrzebne mu fundusze, skoro obywatela państwa dotychczas w drodze dobrowolności mu ich nie dostarczyli. Atoli ciężar ten powinien dotknąć równomiernie wszystkie klasy i zarządem powinny być stworzone kautele, któreby ten ciężar uciżyły najmniej dotkliwym.

W pierwszym rzędzie chodzi o to, aby nie tylko posiadacze biletów lecz także posiadacze „majątków innych“ w szczególności majątków nieruchomości pociągnięci zostali do obowiązku państwowego w przymusowej pożyczce. Wiadomo przecież, jak wysoki dochód przynosi obecnie posiadłość ziemiska i jak w ogóle wzrosła wartość ziemi. Pociągnięcie „majątków innych“ powinno być przeprowadzone jak najrychlej a to nie tylko z stanowiska słuszności lecz także w interesie państwa i posiadaczy biletów. Im większa bowiem będzie ilość majątków do pożyczki państwowej pociągniętych tem większe uzyska państwo fundusze i tem mniejszym będzie ciężar interesowanych.

Podobnie jak to uczyniła Austria, tak samo powinno państwo w drodze ustawowej umożliwić posiadaczom papierów pożyczki państwowej lombardowanie ich w rządowej instytucji finansowej za z góry oznaczonym procentem. Inaczej znikłaby z obrotu pożądana część majątku społecznego, którego celem wskazuje jest tworzenie wartości nowych za pomocą coraz nowych obrotów. Leży to szczególnie w interesie handlu i przemysłu galicyjskiego w ogóle a lwowskiego, w szczególności.

Uchwalenie polskiej konstytucyi w toku.

Warszawa. (P.A.T.) Przewodniczący komisji konstytucyjnej zakomunikował przysięgę wj ministrów uchwałą komisji, wzywającą ich do przedłożenia sejmowi projektu konstytucyjnego państwa. Prezydent ministrów oznajmił, że kieta znawców, przez rząd zaproszonych do przygotowania materjału, ukończyli już czynności rząd przedłoży sejmowi projekt konstytucyjny.

Żądania włoskich socjalistów.

Zurych. „Neue Zuercher Ztg.“ donosi granicy włoskiej: Na zgromadzeniu, odbytem Monte Citorio, przyjęli socjaliści włoscy rezolucyę, żądającą się całkowitej amnestyi dla owojny i gajkającej demobilizacji.

Kupcy i przemysłowcy spieniężywszy już dawne zapasy towarów i będąc wprost odcieci krajów, w których można nabyć towary no (surowce, półfabrykaty i fabrykaty) rozporządzają dziś przewaźnie tylko gotówką. Jeśli by połowę swej gotówki musieli oddać państwu, możności postarania się o gotówkę nową, trzeba do zakupu towarów, w takim razie tem ucierpiąłby handel i przemysł z szkodą interesowanych i — co ważniejsze — ogółu.

Dla posiadaczy koron jest jeszcze baroważna kwestya, podnoszona od pewnego czasu przez opinię publiczną w Galicyi, jakim będzie kurs konwersacyjny koron w stosunku do waluty polskiej, na którą opiewać będą równo wymienić się mające w swoim czasie lity ostepmowane jak i wyptać się ma asygnowane skarbowe pożyczki przymusowe, tego kursu bowiem zależeć będzie, czy ob posiadacze koron austriackich poniosą wielkie lub mniejsze straty, czy w ogóle poza ciarem nałożonym na nich i w formie jednorazowego podatku, i w formie przymusowej pożyczki państwowej nie będą narażeni na dotkliwy skutkiem niesosunkowej dewaluacji koron i wymianie na nową walutę.

Oto najważniejsze problemy, które dogajają mamy w sprawie rozwiązania. Jeśli ująć mamy w krótką formułkę, to opiewać będzie:

Ochrony wymaga ludność niemiecka — wedle rządowego projektu — przynajmniej razcie sama ma ponieść wszelkie ciężary. Ciężarów winno być pociągnięta w równej mierze i możliwie jak najrychlej także ludność

Tajników austriackiej żandarmerii.

d tym tytułem umieścić „Kuryer Lwowski” z dnia 18. bm. tajny raport o dwóch zgromadzeniach, odbytych we Lwowie dnia 26. marca 1918.

raportie znajduje się wzmianka, że na 17 dniach „omawiano dzisiejsze położenie zwłtownie występowało przeciw Polakom, a wszystkie narody świata, uznają Żyko samodzielną narodowość, tylko Polacy uczynili”.

raport ten zaopatrzyła redakcja „Kurjera Lwowskiego” w kilka zjadliwych uwag pod adresem „Mojżesza Waldmana, Dra Izraela Waldwiedeńskiego rabina dra Chajesa. Jedną z uwag — pod adresem lwowskich Żydów — opiewa jak następuje:

„Już 26 października 1918, byli Żydzi wspaniałymi sprzymierzeńcami (sc. Ukraińców) powołani, że między Polakami a Ukraińcami się walczy”.

Jeżeli odparcia — powiedzmy delikatnie — „świadczy” zawarty w tajnym raporcie o ukraińskiej żandarmerii i w uwagach „Kurjera Lwowskiego” — udzielamy głosu świadkowi, o chyba sam „Kuryer Lwowski” nie może być stronniczym na korzyść Żydów. Świadczy tym jest „Kuryer Lwowski”.

W numerze 500. z dnia 28. października a wspaniałowicie w notatce kronikarskiej p. manifestacja sjonistyczna” donosi mianowicie „Kuryer Lwowski” co następuje:

„Wczoraj odbyły się trzy zgromadzenia żydowskie zainicjowane przez partię sjonistyczną. Pierwszy pochód przez ulice śródmieścia. Na 17 dniach uchwalono rezolucję, domagającą się między innymi wolności, niepodległości Państwa, samostanowienia narodu żydowskiego o udziału w kongresie pokojowym, ochronę mniejszości żydowskich i t. p.

Uchwalono też pozdrowienie dla Polaków i Ukraińców wraz z apelem do Polaków, aby tak jak Ukraińcy uznali narodowość żydowską. Był też ustęp w rezolucji skierowany do Żydów asymilatorów. Na jednym z zgromadzeń przemawiał w imieniu Ukraińców p. Terak. Manifestacja odbyła się w spokoju”.

Oto jak wyglądała rewelacja „Kurjera Lwowskiego” z 18. bm. w świetle sprawozdania umieszczonego dnia 28. października 1918. w samem piśmie.

Otrzymałmy następujące pismo:

Lwów, dnia 19. marca 1919.

Wielmożny Panie Redaktorze!

Pod senacyjnym tytułem: „Z tajników austriackiej żandarmerii” umieszcza „Kuryer Lwowski” z Nr. 77. z 18. b. m. rewelacje tej żandarmerii, dotyczące się między innymi sprawy ruchu sjonistycznego, w którym brałem udział. Nie będę i nie badam, w jaki sposób pismo o marzylibylnie passywistycznej, miało tak poufale udzielić „ochrony austriackiej”, że mogło dojść do posiadania rezerwatów rządowych, ale chciałbym podkreślić, jako naoczny świadek i uczestnik masowego zgromadzenia ludowego z 26. października 1918, że informacje austriackiego meaufantia, które reprodukuje wspomniany organ — tak samo nieścisłe, jak informacje do tej osoby się odnoszące. Byłem istotnie na samem zgromadzeniu obecnym i tam przemawiałem, „Kuryer” i jego źródło mijają się z prawdą, dając za mnie adwokata w Boleszowcach. Wprawdzie znam te miejscowości, lecz nigdy tam adwokat nie wykonywał, a byłem tylko przed adwokatem w Bursztynie, następnie zaś byłem przez cztery lata podrzędną służbę żołnierza — nie oficera — służbę, podczas której moja rodzina głodowała, a mój majątek padł ofiarą obcych i bliższych „zdobyców”.

Idąc za hasłem ogłoszonym przez prezydenta republiki transatlantycznej, zwołała nasza partia w całym kraju, a także we Lwowie wielki miting, by dać Żydom możliwość urodzić i proklamowania swoich postulatów narodo-

Sytuacja wojenna

Lwów dnia 19. marca 1919.

„Gazeta Lwowska” donosi: Ukraińcy po wczorajszej klęsce, cofają się w popłochu zostawiając na placu boju bardzo wiele zabitych, rannych, jeńców, broni i różnego materiału.

W tej chwili brak jeszcze wyczerpujących relacji o zdobyciach; doniesienia szczegółowe wpływają jednak co godzina, trudno więc podać całokształt klęski Ukraińców.

Dowództwo nasze wydało polecenie, aby nieprzyjaciela ścigać i nie dać mu wypocząć po przegranej.

Z miejsc klęski Ukraińcy cofają się na południe i południowy wschód.

Nadchodzą dalsze relacje o klęsce i pociągu nieprzyjaciela. Grupa pułkownika Sikorskiego zajęła Czerylany; wzięto jeńców i 2 karabiny maszynowe.

Oddziały z Lubienia zajęły Porzecze, Malowankę i Porzecze Lubieńskie, a na odcinku północnym: Burghal i Haliczanów, oraz spałowały wolne od nieprzyjaciela Rzeczychany.

Wojska grup generała Iwaszkiewicza ścigają dalej energicznie nieprzyjaciela. Zdobycy bardzo

znaczna i jeszcze nieprzeliczona.

Z kompetentnego źródła dowiadujemy się, że wczoraj 18. osiągnęły oddziały, które przełamały front ukraiński linie na wschód od Rzeczychan, Haliczanowa, Bratkowic, Wołczuchów, Kocowa i Mitatyna. Wzięto osiem armat zdalnych do użytku. Ilość innej zdobyczy dotąd nieprzeliczona.

Dywizja lwowska: Artyleria ukraińska ostrzeliwała dzisiaj dwór w Kozicach, grzbiot kozicki, Domazyr oraz Zboiska. Na odcinku południowym ostrzeliwali Ukraińcy Persenkówkę i południową część miasta, a o 6 tej centrum miasta. Polskie patrole zdobyły dwie skrzynki z amunicją oraz znaczną ilość granatów ręcznych.

Na odcinku grupy pułk. Sikorskiego oddziały grupy gen. Iwaszkiewicza zajęły dziś Dolinny, Popiele, Stodółki i Ebenau, przyczem artyleria polska silnie ostrzeliwała wycofujących się Ukraińców. Na odcinku białogórskim prócz pojedynczej wymiany strzałów spokój. Artyleria ukraińska cofnęła się od stawu białogórskiego do Dobrostan. Dalsza akcja w toku.

wych i przyłączenia się do chóru ludów, o niezawisłość i samostojność aspirujących. Na zgromadzeniu tem przemawiał p. Mojżesz Waldmann, dziennikarz, który z frontu zasiał przedewszystkiem polskie dzienniki, tudzież niżej podpisany i delegaci młodzieży żydowskiej, oraz stronictwa socjalistycznych.

Mimo gorącego nastroju, płynącego z wieloletniego zgromadzenia, zachowanie się tłumów było uroczyste i poważne i każdy sobie zdawał sprawę z powagi i doniosłości akcji, która się znamiłowała jako stup milowy, na drodze rozstajnej żydostwa. Pod sugestją tej wielce poważnej chwili stali mówcy, którzy na tem zgromadzeniu przemawiali wśród nastroju prawie religijnego i ani chęci ani woli do szerzenia nienawiści nie mieli i mieć nie mogli.

Waldmann apoteozował profesora etyki Wilsona, który za katędro obrął świat cały a za audytorium ogół narodów. Ja mówiłem o wielkich przodkach naszego narodu, o naszym upadku, o naszych nadziejach, łącznie z proklamacją Palestyny. Mówiłem to, co od trzydziestu prawie lat głosiłem, najpierw małej garstce idealistów, a następnie zgromadzeniu, które ze skromnych rozmiarów urosło do rozmiarów całego narodu.

Zaden mowca nie występował gwałtownie, lub umiarkowanie przeciw Polakom. Owszem stawialiśmy Polaków za wzór nieugiętego patriotyzmu i woli wywołanej i zyciiliśmy rychłego ziszczenia się polskiego marzenia o wolnej i niepodległej ojczyźnie, sądząc, że w Polsce i dla Żydów miejsce będzie godne i odpowiednie. O naszej ideologii palestyńskiej mówiliśmy, jako ona idzie po linii rozwoju innych narodów i solidarne dążenia z resztą narodów kultury wyraża.

I Ukraińcom wyraziliśmy swoją sympatię i życzenie wyzwolenia. Nic więcej!

Przestrzegaliśmy Żydów, by w ewentualnych konfliktach narodowościowych, pozostali na uboczu i zaakcentowaliśmy, że nie chcemy być oświadczonymi języcznym w wagi. Wystąpiliśmy przeciw asymilacji, karcąc jej nieetyczność, a broniłmy rabina wiedeńskiego dra Chajesa, który z pogodnego nieba klasycznej Italii niedawno przeniesiony do Austrii, wobec jej cesarza, wskazał uczciwem słowem na ewolucję i tak długo tałony zwrot narodu ku własnej jaźni.

Na tem wieloletnim zgromadzeniu byli zapewne obecni także Polacy, nie ci z „ochrony austriackiej” i z „contra ochraną”. Poświadczą oni, że ani jedno słowo nieprzychylnie Polakom nie padło na zgromadzeniu, owszem całe zgromadzenie promieniowało chęcią zgody.

Dlatego o tem piśmie? Dziś jest to tylko plotka gadzinowca austriackiego, przejęta skwapliwie przez pismo — wiadomo dlaczego — Żydom nieprzychylnie, jutro — po latach — będzie to powaga urzędowa uświęcony dokument

umierającej Austrii, która na śmiertelnym posłaniu wydała swych „żydowskich zdrajców”.

Dlatego uważałem za stosowne uwagę czytelników zaprzętać przez chwilę moją niejako osobistą sprawą i uczynić przeciw „Kuryerowi” i jego źródłu moje stanowcze zastrzeżenie.

Dr. Dawid Malz.

Z kroniki sejmowej.

Warszawa (PAT) Grupy pos. Stapińskiego i posia ks. Okonia złączyły się w wspólny klub, który przybrał nazwę Lewicy P. S. L. Klub ten liczy 12 członków. Prezesem został wybrany Stapiński, wiceprezesem — Dąbaj, sekretarzem Sejm, skarbnikiem Wójcik.

Posłowie dr. Adam i tow. uczynili następujący wniosek nagły: „Wzywa się naczelne dowództwo do wydania natychmiastowych zarządzeń celem niezwłocznego przywrócenia komunikacji kolejowej ze Lwowem i zapotrzenia miasta w dostateczną ilość amunicji, żywności i żołnierzy. Zarządzeń tych powinien Sejm o trzymać sprawozdanie w ciągu dni 8. Sejm wzywa rząd i naczelne dowództwo do natychmiastowego zbadania, jakie przyczyny spowodowały obecną sytuację na froncie polsko-ukraińskim i rociągnięcia winnych do surowej odpowiedzialności. Sejm wzywa Naczelną Radę ludową w W. Ks. Poznańskim do udzielenia natychmiastowej wydajnej pomocy dla Lwowa”.

General Muśnicki wysłał wojsko na odsiecz Lwowa.

Kraków, 14. marca 1919. „Ilustr. Kurjer” donosi:

Onegdaj komenderujący gen. Dowbor-Muśnicki przybył w towarzystwie członków Naczelnej Rady Ludowej: Kořantego i Poszwińskiego do Biedruska, gdzie odbył przegląd załogującego tamże pułku strzelców polskich.

W przemowie do żołnierzy oświadczył wódcę, że już w najbliższej chwili żołnierze poznają się wyruszą dla spełnienia obrony Galicyi wschodniej.

Zapowiedź ta wywołała niekłamany entuzjazm Wielkopolski.

„Wolność” prasy w Czechach.

Cieplice. (BK). Trzy dzienniki niemieckonarodowej socjalistycznej partii robotniczej w Opatku, Duchowic i Cieplicach zostały zawieszane przez władze czesko-słowackie z powodu krytyki czeskiego rządu.